

Lyydin korpus kielen tiedustajalle da opastujalle abuh

Paušin
ŠAN'UU

Orazkuun 23. päivän pide-täh Lyydiläizen päiväd. Mikš täl päiväl? Lähes kaks'kymment vuotta tagaperin vuodel 2003 orazkuun lopus Lyydin siebran valičuksen siebralaižed tuldih Kujärveh ruodomatkah, kus päätettih opastamah lyydin dialektad Kujärves. Lyydin dialektan opastajakse miärättih Lid'a Potaševan. Voin sanoda, što tämä päätand oli tulnu kielen da kul'tuuran elävöitamižen algotukseks. Sil vuodelgi 23. orazkuud miärättih Lyydiläizen päiväks. Kuuden vuoden peras, 23. orazkuud 2009, Kujärves avaitih Lyydin kodi -etnokul'tuuran keskuč, tämän keskučan piäruadandakse on tulnu lyydin dialektan elohdiämine i sen kohenduz. Kahenkymmenen vuoden aigah lyydin dialektan elohdiämižen näh oli azuttu äijän. "Lyydin siebran" abul Suomes oli päätetty ilmah ezmaine "ABC-kird", rahvahuz-literatuur, ezmaiže Lyydiläine-žurnal. Ven'al puolel Rahvazpolitikan ministerstvan abul oli päätetty ilmah ezmaine paginsananik da Lujem lyydikš -opastunkniig.

Kielen, literatuurin da hištorijan instituutan ruadajad Matematikan instituutan ruadajiinke yhtes luadittih ylen merkiččijan elektronnuoin resursan, kudam sežo voi abuttada kaiikiile, ken tahtou tiedustada lyydin dialektad. Tämä muga sanottu "Lyydin korpus" on olemas VepKar-korpusan podkorpus.

Tämän vuoden algus "Omas Muas" oli d'o kirjoitettu VepKar-korpusas (kačo artikkel': Natalie Pellinen, Kaunista karjalua šähkoresurssilla. "Oma Mua", 01, 2021).

Nyggy starinoičen lyhydaks lyydin korpusas, kudai on olemas VepKar-platformas <http://dictorpus.krc.karelia.ru>.

VepKar-korpusas nyggy on olemas 253 tekstad lyydin dialektal, moned niilyöis (läs 200 tekstad) on otettu Lyydin kieliozuteksed- da Näytteitä karjalan kielestä -kniigoispiäi. Lyydin kieliozuteksed -kird'ah oli kerätty kieliozuteksed pyhärven dialektal kirjuttamada: kerdomuksed

★ Сопоставительно-ономасиологический словарь диалектов

язык: карельский: людиковское наречие

Понятие	Койкары	Галлезеро	Михайловское	Святозеро
амбар	aitta	aitt	ait	aitte
арендовать	vuagrata	vuagrata	vuagrata	vuagrata
артель	artelli	art't'e'l	art't'e'l	artelli
аршин	arššina	arššin	aršin	arššin
бабочка	liipukkane, liipoi	liipuo'i	liipak, liipakuoie	liipuo'i
бабушка	buabo, buaba	buab	buab	buabo
баня	kuo, kuo	kuo, kuo	kuo, kuo	kuo, kuo
баран	bošši, bokko	bošši, bokki, bošak	bošše, bošš	bošši, bokko
барсук	mägrä	mägr	mägr	mägre
беда	beda, pilla	bied, kummat	hädä, kummat	biede, pille
бедный, неимущий	kuuhä	kuuh	gofa	kuuh
бедняга	rauikka, rukka, kurd'a	rauikka, raukk, rukkk	rauikk, rukkk	rauikke, rukke, kurd'e
бедро	reiži	reiz	roižo, roiškot	reiži
бежать	d'uossa, d'uosta	d'uosta	d'uoksta	d'uosta
безмен	bezmeni	bezmeñ	bezmen	bezmeni
безрогий, комольий	mulu, müli	mulu	mul, muł	mülü
белка	orava	orau	orov	orau

Pieni ven'a-lyydilaine sananik -VepKar korpusas.

Pyhärves, Pyhärven rindal olijiis kylis, kyliin eläjiis imi., sežo siit on olemas kerdomuksed voinan aigasgi. Näytteitä karjalan kielestä -kniigas löydyy tekstad Tiudian da Kujärven dialektal, kudamad Aleksandr Barancev kerazi 1980-vuozil. Nyggy kai tekstad nämmis kieliozuteksispiäi oldah VepKar-korpusas. D'oga korpusan tekstan tiedoih on pandu dialekt, kus tämä tekst oli otettu; informantan tiedod: nimi, familii, rodindaig, rodindkoht, mugažo tiedomiehen kai tiedod. Krome dialektuoid tekstiid korpusah on ližätty muga sanottu lyydin dialektan kirjakielil kirjutetut tekstadgi, ned oldah, ezimarkaks, tekstad paginsananikas, kudai oli luaditu Nadežda Koval'čuk vuodel 2017. Sežo täl vuodel oli ližätty lyydin dialektal kirjutetut tekstad "Omas Muasgi". Moižiid testiid on vie ylen vähä, no minä toivon, gu lyydiläižed tuldaiš aktivizembakse, da iče zavoditah kirjuttamah omad kirjutuksed daigi omad mieled muaman kielel.

Krome tekstiid, VepKar-korpusas on oma elektronnuoi sananik. Nyggy siih on kerätty yli 6500 lyydiläiše sanad (korpusas sana = lemman). Tietau, gu ezimarkaks, livvin dialektan libo vepsan kielen lemmid on enamba, sendäh gu korpusah on d'o ližätty kai akademijahiziden sananikoin sanad, kudamad oldah painettu nämmil dialektal da kielel. Muluižel vuodel lyydin korpusah oli ližätty sanad Sopostavitel'no-onomasologičeski slovar' dialektov karel'skogo, vepsskogo, saamskogo jazikov -kniigaspiäi. Täs sananikas on olemas sanad lyydiläižis dialektoispiäis (paginluaduispiäi): Koikarispiäi, Haldärvespiäi, Pyhärvespiäi da Kujärvespiäi. Kai sanad sih sananikah kerättih Aleksandr Barancev

★ Тексты

Вступить в список | редактировать | удалить | Создать новый | История изменений | ? Помощь

Paušin Šan'uu. Ken ei suvaiče hiiriid, sil pidäy armastada kažid

Подкорпус: публицистические тексты

Новосозданный людиковский.

Источник: Oma mua. № 8, (2021), с. 10

Paušin Šan'uu

Ken ei suvaiče hiiriid, sil pidäy armastada kažid (карельский: людиковское наречие)

Ven'al kačinpäiväd pidetäh 1. kevätkuud. I täkse päiväks tahtuoižin kirjuttada omad mieled kažis da kažin merkičukes meiden elaižas.

ENZIMÄINE ČAST. KAŽID MEIDEN ELAIĞAS

Nyggy myö emme voi elgetä omad elaiğad kažita. Kažid eietäh meiden rindal monet tuhad vuotte. Uskomižen mugah rümalad andettih koiran ristityle, gu se vois abuttada mečäs, a kažin – štobi kodid vardoiččis. Ende kažid taban mugah eietin löväs, siä ried tabotettih hiiriid. Moned kard'alaižed uskotih gu kažin on kodinižände i vardoiččou meiden kodid kaičis pahusis... Aige mäni, no kažid d'atketih eläda ristikanan rindal.

Konz minä rodämos, meiden vahnas puuhižes kodis, Priäžas, eli Anapka-kaži, siä kažid menä en mušta, gu olin silloi vie ylen pieni. Se kaži anias abutti minun muamod da buabod kaččoda minud. Konz hyö oldih kuhral päččuo, a minä magazin katkydes i kieras rubezin itkemäh, Anapka ylen teravas hypin minulluo i kaččeli minun silmič, i minä hedi tyyništun. Kui sanotah Pyhärven čupus: "Oletteloi i mugat i kažile d'algaš kumardatoz". A silid konz zavodimme elämäh monidatabhižes talois, meiden rindal ainoz sežo eietih kažid. Lappesustespiäi minä armastan kažid...

Oma mua: n teks lyydin dialektal VepKar -korpusas.

(Haldärv da Kujärv) da A. Sozonova (Koikari da Pyhärv).

Kai sananikan sanad oldah d'agattu yhtehižih teemoih, ezimarkaks, taivas-teem (tablicas).

Nämäd sanad ozutetah, gu lyydin paginluadud eroitah toine toizes. Korpusah sananikan sanad oldah ven'an asištan mugah, gu

kaikiile oliš kebdenba löytä tarbelline sana, muga sanottu on luadittu pien'ven'a-lyydilaine sananik.

Nyggy lyydin dialektad opastetah kerhois lapsiile da kielikursiil aiguižiile. No yks'kaik sidä on vähä, pidäiš, gu lyydin dialektad opastetaiš urokan školis, opistoiš daigi universitetas.

Oliiš hyvä, štob lyydin dialektal oli kirjutettu opastunkird'ad daigi sananikad. A sih niškoi pidäiš, štobi oliš kerätty yhteh kielida literatuurin materijalad, kudamad voidaiš pol'zuizetta opastunkird'ooin kirjuttamizeh näh. Olen siä miel't, gu sih voi abuttada Lyydin korpus.

Koikari	Haldärv	Pyhärv	Kujärv
mua	mua	mua	mua
taivas	taivas	taivaz	taivaz
päiväne	päiväine, päiv, päiväyöi	päiväine, päiväyöin'e, päive	päivään'e
nosta, noussa	nosta	nosta	nousta
laskeuduo	laskezeta	laskedakseh	lasktakse
kuu, kuudamone, kuudain	kuldoi	kuu, kuudamaine, kuudain, kuudaine, kudei	kudmaan'e
tähti	tiäht'	tiähti	tiäht'

« Pidäiš, gu lyydin dialektad opastetaiš urokan školis, opistoiš daigi universitetas.